

ZKUŠENOSTI Z VÝUKY PŘEDMĚTŮ ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY

EXPERIENCE FROM TEACHING OF AGRICULTURAL ECONOMICS SUBJECTS

Jaroslav Homolka

Anotace:

Příspěvek se zabývá problematikou způsobů a účinnosti výuky předmětů zemědělské ekonomiky na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Zabývá se přístupem a průběhem výuky předmětů Zemědělská ekonomika I (podniková) a Zemědělská ekonomika II (odvětvová).

Klíčová slova:

Zemědělská ekonomika, sylabus předmětu, zájem, zkouška, projekt

Abstract:

The article deals with problems of ways and effectivity of teaching of economic agriculture subjects at the Faculty of agro biology, food and natural resources. It deals with an approach and interest of students, a circumstance of subject content, and a course of subject teaching Agricultural economics I (business) and Agricultural economics II (branch).

Key word:

Agricultural economics, subject syllabus, interest, examination, project

ÚVOD

Výchova studentů k ekonomickému myšlení a jednání i na ostatních fakultách ČZU v Praze než je Provozně ekonomická, má své opodstatnění a je třeba jí věnovat též pozornost ze strany fakulty a jednotlivých kateder.

Zaměření studia na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU v Praze bylo při poslední akreditaci fakulty upraveno na bakalářských a magisterský stupeň a bylo značně rozšířeno co do studijních programů a oborů.

CÍL A METODICKÝ POSTUP

Cílem předloženého příspěvku je vyhodnocení zkušeností získaných při výuce na výše uvedené fakultě a zamyšlení se nad vhodností struktury a obsahu předmětů zajišťovaných katedrou zemědělské ekonomiky.

Způsob zpracování příspěvku je založen na metodě pozorování a rozboru chování studentů při výuce (na přednáškách a cvičeních). Dále se využívá posuzování úrovně znalostí prokazovaných při písemných a ústních zkouškách a zpracování odborných projektů. Hodnocení je založeno na dlouhodobých zkušenostech garanta předmětu zemědělské ekonomiky na dané fakultě.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

Posouzení zkušeností s výukou zemědělské ekonomiky na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů je provedeno ve dvou oblastech.

Vztah studentů k ekonomickým předmětům

Na hodnocené fakultě je předmět „Zemědělská ekonomika“ v různé podobě vyučován již více než 30 let. Je to dostatečně dlouhá doba pro posouzení postavení tohoto předmětu a vývoje vztahu studentů nejenom k formátu předmětu, ale k ekonomické problematice vůbec.

S potěšením lze konstatovat, že s vyhraněně negativním projeveným vztahem k ekonomické problematice jsme se setkávali velice zřídka.

Na opačném pólu s maximálním pozitivním zájmem o ekonomickou problematiku jsme se setkávali dříve také, ale důležité je, že v neustále větší míře se s ním setkáváme právě v současné době. Jedná se o ty studenty, kteří pocházejí z rodin, kde některý z rodičů podniká ať už v zemědělství nebo i jiné oblasti. Přibývá také studentů, kteří se snaží podnikat i sami. V těchto případech je pak možno i pro katedru získat užitečné informace z různých oblastí podnikání.

Ostatní studenty zařazujeme z hlediska jejich zájmu mezi uvedené póly. Tato skupina je dosti početná, není rovněž co do zájmu jednolitá. Jsou v ní posluchači, kteří mají přiměřený zájem o ekonomickou problematiku s výhledem, že se to může v budoucnu hodit. Dále studenti, kteří jsou tzv. „pilní“ a studují většinu předmětů s přiměřeným úsilím. Nakonec zůstává určitá skupina, která bere ekonomické předměty jako nutné zlo, poněvadž jsou součástí jejich studijního programu a potřebuje je absolovat.

Připočteme-li k takto diferencovanému přístupu k předmětům rozdílnou úroveň znalostí ze středních škol, je zřejmé, že výuka v ekonomických předmětech na jmenované fakultě co do obsahové stránky je též náročná jako na Provozně ekonomické fakultě. Pro řadu studentů této fakulty je předmět Zemědělská ekonomika vůbec prvním ekonomickým předmětem, se kterým se během středoškolského a vysokoškolského studia setkávají. Ti od něj očekávají ekonomické základy, ti, co částečně studovali ekonomiku na středních školách, spíše očekávají již konkrétní návody na ekonomické hodnocení podnikatelské aktivity.

Z uvedených důvodů byla výuka zemědělské ekonomiky na této fakultě rozdělena do dvou předmětů a to do Zemědělské ekonomiky I (podniková) a Zemědělské ekonomiky II (odvětvová).

Struktura výuky zemědělské ekonomiky

Předmět Zemědělská ekonomika I, který jako jediný ekonomický předmět před akreditací byl zařazen mezi povinné. V něm je cíl seznámit studenty se základními pojmy, kategoriemi, ekonomickými vztahy a přístupy k ekonomickým hodnocením určitých skutečností a tím do určité míry vyrovnat výchozí rozdíly v existujících ekonomických znalostech studentů. I přesto, že Zemědělská ekonomika I byl předmět povinný, mohli si ho studenti volit prakticky od 3 do 5 ročníku, což někdy působilo potíže po organizační stránce během výuky.

Po provedené akreditaci došlo ke změně zařazení tohoto základního ekonomického předmětu a sice do druhého ročníku na bakalářském stupni teoreticky zaměřeného studia pod názvem „Zemědělská ekonomika“. S výukou v tomto nižším ročníku jsou dosud dvouleté zkušenosti. Ve stejném ročníku jsou zařazeny i další dva předměty z PEF a to „Účetnictví a finanční hospodaření“ a „Základy právních nauk“. Možno konstatovat, že i nové uspořádání uvedených základních teoretických předmětů ekonomického zaměření působí celkem příznivě. Předměty se vzájemně doplňují a přispívají k podpoře komplexnějšího chápání ekonomických jevů v agrárním sektoru.

Pro bakalářský stupeň profesně zaměřeného studia byl připraven a několik let je již vyučován předmět „Základy podnikové ekonomiky“. Jak již z názvu vyplývá, předmět je

orientován na výklad pojmů a kategorií, které jsou typické pro podnikatelský sektor v zemědělství. Rovněž tak při cvičeních jsou prováděny výpočty charakterizující vstupy a výstupy při podnikatelské činnosti a probírány přístupy k jejich hodnocení. Takto sestavený program předmětu se setkává s příznivou odezvou posluchačů a to zvláště u kombinované formy studia.

Předmět Zemědělská ekonomika II byl pak volitelný obecně, ale povinně volitelný pro ty studenty, kteří si zvolili jako státnicový předmět ekonomiku. Zaměření tohoto předmětu je především na ekonomiku jednotlivých výrobních vertikál v rostlinné a živočišné výrobě. Určitým problémem je pak zde zase nevyrovnanost znalostí studentů z příbuzných technologických disciplín podle jednotlivých ročníků, které jsou jako povinné předměty zařazeny v určité posloupnosti. Absolventi zemědělských středních škol se většinou již velmi dobře orientují v problematice výrobních vertikál, a proto je s nimi účelná spolupráce.

Po akreditaci již předmět pod názvem „Zemědělská ekonomika II (odvětvová)“ není zařazen. Došlo k jeho bližší specifikaci podle zaměření magisterského stupně studia. A sice pro studijní program „Zootechnika“ je zařazen předmět „Ekonomika živočišné produkce“ a pro studijní obor „Rostlinná produkce“ pak předmět „Podnikání a ekonomika rostlinné výroby“. Oba předměty jsou zařazeny v zimním semestru 5. ročníku a tak budou vyučovány od šk. roku 2005/06. V těchto předmětech bude aplikovaná ekonomika pro oba soubory odvětví zemědělské výroby moci být podrobněji vykládána i procvičována. Základní metodou bude komplexní posuzování ekonomické efektivity jednotlivých výrobních vertikál na úrovni zemědělské produkce a zpracovatelského průmyslu. Zvláštní pozornost bude věnována uplatňování principů Společné zemědělské politiky Evropské unie dle probíraných komodit v podmínkách České republiky. Předpokládáme na tomto stupni již veškeré potřebné znalosti studentů týkající se technologických předmětů v oblasti rostlinné či živočišné výroby, které dosud při zařazení uvedeného předmětu v nižších ročnících nebyly úplné.

Pro výuku na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů v ekonomických předmětech je užitečné uvádět dostatek praktických návodů a příkladů. Z těchto důvodů jsme si jako prvořadý úkol stanovili zajištění výuky skripty pro cvičení, která jsou dle našich dlouholetých zkušeností základem pro racionální průběh cvičení. K příslušné odborné problematice se velice osvědčuje uvést nezbytně nutný teoretický úvod k dané problematice před vlastními příklady. Doposud byla takováto struktura příruček pro cvičení ze strany studentů Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů příznivě hodnocena.

Výuku zemědělské ekonomiky na dané fakultě nevidíme izolovaně od ostatních předmětů vyučovaných na této fakultě dalšími katedrami z PEF. Především jde o úzkou návaznost na problematiku managementu a marketingu, účetnictví, obchodu a právních úprav podnikání.

Je užitečné připomenout, že nemalý počet absolventů fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů spatřuje jako svoje budoucí pole působnosti v podnikatelské sféře, tak i ve sféře veřejné a státní správy. Velmi často máme možnost se setkat v těchto ekonomicko-správních oblastech s úspěšnými lidmi, kteří jsou absolventy jiných, než ekonomicky zaměřených fakult.

Na Provozně ekonomické fakultě v současnosti pracuje úspěšně jako učitelé či technici několik absolventů ještě Agronomické fakulty.

ZÁVĚR

Závěrem je možno říci, že celkový vztah studentů fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů k výuce ekonomických předmětů je příznivý, o čemž svědčí značné množství studentů pátého ročníku, kteří si volili předmět „Zemědělská ekonomika“ jako

státnicový. V podstatě nikdo z nich nepochybuje, že potřebný cíl jejich další odborné činnosti je i cíl dosahování příznivého ekonomického efektu z této činnosti.

LITERATURA

1. Studijní plány 2004-05. Agronomická fakulta, ČZU Praha
2. Homolka, J. a kol.: Zemědělská ekonomika I, PEF ČZU Praha 2003
3. Homolka, J. a kol.: Cvičení ze zemědělské ekonomiky I., PEF ČZU Praha 2002

Kontaktní adresa:

Prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

ČZU PEF

Katedra zemědělské ekonomiky

Kamýcká 129

165 21 Praha 6 – Suchbátka

e-mail: homolka@pef.czu.cz

tel. +420 224 382 285